

ОСНОВИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

ВИБІРКОВИЙ КОМПОНЕНТ

вибірковий компонент для здобувачів
освіти бакалаврського та
магістерського рівнів

МЕТОЮ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ»

є: формування та розвиток базової компетентності у галузі медичної допомоги в екстремальних умовах бойових дій, що передбачають вміння надання медичної допомоги на полі бою з використанням сучасних алгоритмів

 MARCH ASSESSMENT SEQUENCE			
M	MASSIVE HEMORRHAGE	OBJECTIVE: Stop Blood Loss	<ul style="list-style-type: none"> • Direct pressure • Pressure bandage(s) - test over joints/breaks • Tourniquet(s) - tight and high • Wound packing - Penetrating agent preferred
A	AIRWAY	OBJECTIVE: Ensure Clear Airway	<ul style="list-style-type: none"> • Look for foreign bodies - See if chest rises and falls • Mouth-to-mouth - Patient lying on side • Chin lift or jaw thrust if no head/neck injury • Check for obstructions - Heinkel Maneuver
R	RESPIRATIONS	OBJECTIVE: Functional Breathing	<ul style="list-style-type: none"> • Check front and back for chest expansion • Treat with occlusive dressing (airtight seal) • Monitor for Tension Pneumothorax (TP) • If TP suspected, remove as long as lung heard crackle
C	CIRCULATION	OBJECTIVE: Continue Assessment	<ul style="list-style-type: none"> • Perform full body blood census with your hands • Check radial pulse or brachial with no tourniquet • If radial pulse, increase tourniquet 10 inches • If no pulse, and no breathing, start CPR
H	HYPOTHERMIA	OBJECTIVE: Prevent Body Heat Loss	<ul style="list-style-type: none"> • Shield heat loss (cover head, face) • Blank patient where objectives of assessment • Use heat blankets or dry space blankets • Insulate from cold ground or air circulation

Based on the Tactical Emergency Casualty Care (TECC) / Tactical Field Care (TFC) Scenario

ЗАВДАННЯ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

- Виконання бойового завдання
- Попередження ускладнь та додаткових втрат
- Надання першої допомоги з дотриманням правил особистої безпеки

СТРУКТУРА КУРСУ

- 1. М – контроль кровотечі
  - а. поняття про вузлові кровотечі
  - б. тампонування рани
  - с. вузлові турнікети
  - д. тиснуча пов'язка

СТРУКТУРА КУРСУ

- 2. А – відновлення прохідності дихальних шляхів
  - а. орофарингеальний повітровод
  - б. назофарингеальний повітровод
  - с. надглотковий пристрій I-gel
- 3. R – порушення дихання
  - а. діагностика порушень дихання, пульсоксиметрія
  - б. оклюзивна пов'язка
  - с. імпровізована оклюзивна пов'язка

СТРУКТУРА КУРСУ

- 4. С – циркуляція
- а. діагностика шоку
- 5. Н – гіпотермія
- а. роль та діагностика гіпотермії
- б. «буріто»
- 6. Відпрацювання рольових сценаріїв

ПРЕДМЕТОМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ» Є
ЗДОБУТТЯ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРАКТИЧНИХ
НАВИЧОК З НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В
УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ТРАВМАХ ТА ОПІКАХ В БОЙОВИХ УМОВАХ

- Травма хребта
- Травма тазу
- Травма кінцівок
  - Опіки

ПРИЧИНИ ТРАВМУВАННЯ ХРЕБТА

- падіння з висоти
- сильний удар по тулубу
- падіння на тулуб важких предметів
- дорожньо-транспортна пригода

ДІАГНОСТИКА УШКОДЖЕНЬ ХРЕБТА

- сильний біль або відчуття тиску в спині, шиї чи голові внаслідок пошкодження нервових волокон у спинному мозку;
- поколювання або втрата чутливості в пальцях рук та ніг;
- деформація та набряк м'яких тканин у місці травмованих хребців;
- втрата рухових функцій кінцівок або здатності рухатися; судоми;
- утруднене дихання; втрата контролю за роботою кишечника та сечового міхура тощо

ДОПОМОГА

- Огляньте потерпілого, визначте, чи притомний він та чи дихає.
- Якщо потерпілий не дихає, відновіть прохідність дихальних шляхів.
- Попросіть травмованого трохи поворушити руками та ногами, перевірте їх чутливість — легко пощипайте. Якщо рухи та больові відчуття збережені, є надія на те, що спинний мозок не ушкоджений.
- Якщо потерпілий перебуває у безпечному місці і притомний, зафіксуйте шийний відділ хребта спеціальною шиною — коміром Шанца. При ушкодженні інших відділів хребта перемістіть на спінальну дошку або щит.
- Забезпечте постійний нагляд за потерпілим.

ТРАВМА ТАЗУ

ПРИЧИНИ

- падіння з висоти на тазові кістки.
- обвал будівель.
- ДТП з наїздом на пішохода.
- обвал шахт.
- здавлення при аварії .

ДІАГНОСТИКА

- неозброєним поглядом видно, що таз деформований, особливо коли відламок зміщується .
- сильні болі в місці травми.
- наявність підшкірного крововиливу в місці пошкодження.
- розвиток набрякості, яка буває різною за розміром і розташовується в найближчих тканинах.
- порушення рухливості ніг.
- наявність кровотечі, якщо перелом відкритий.
- рухливість кісткових сегментів і характерний звук.
- зміна довжини ноги з боку травми (не завжди).
- Симптом «прилиплої п'яти».

LC

1

2

3

APC

1

2

3

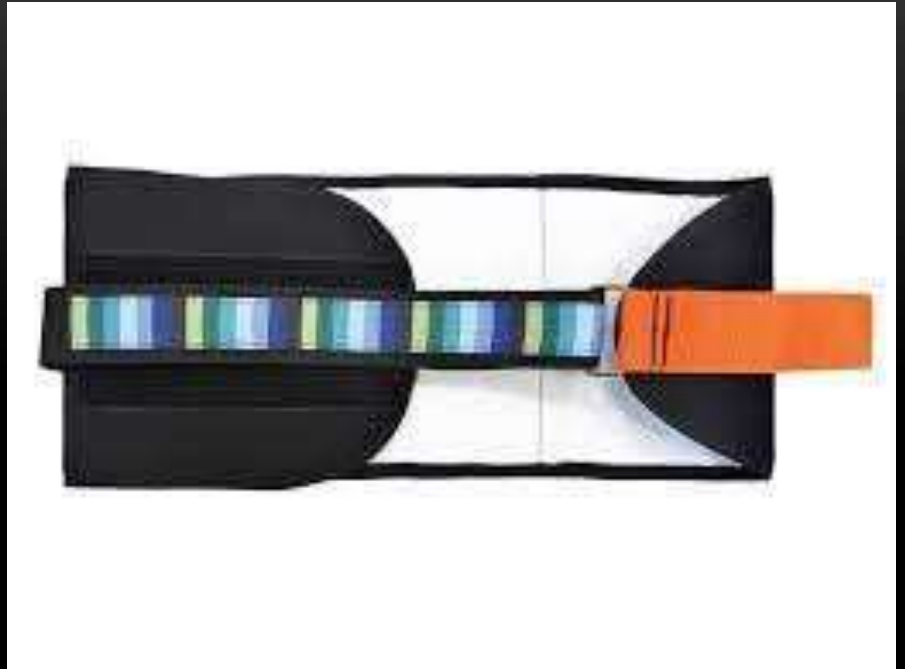

VS

НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА

- Огляньте потерпілого, визначте, чи притомний він та чи дихає.
- Якщо потерпілий не дихає, відновіть прохідність дихальних шляхів.
- Іммобілізуйте таз.
- Забезпечте судинний або докістковий доступ.
- Знеболення.

ПЕРЕЛОМ КІНЦІВОК ПРИЧИНИ

- Падіння на витягнуту кінцівку
  - Бічний удар
  - Перерозгинання кінцівки в суглобі
  - Скручування кінцівки
-

ДІАГНОСТИКА ПЕРЕЛОМІВ

ОСНОВНІ ОЗНАКИ

- Видима деформація.
- Крепітація уламків
- Патологічна рухомість
- Випинання уламків підшкірно або з рани
- Укорочення кінцівки

ДОДАТКОВІ ОЗНАКИ

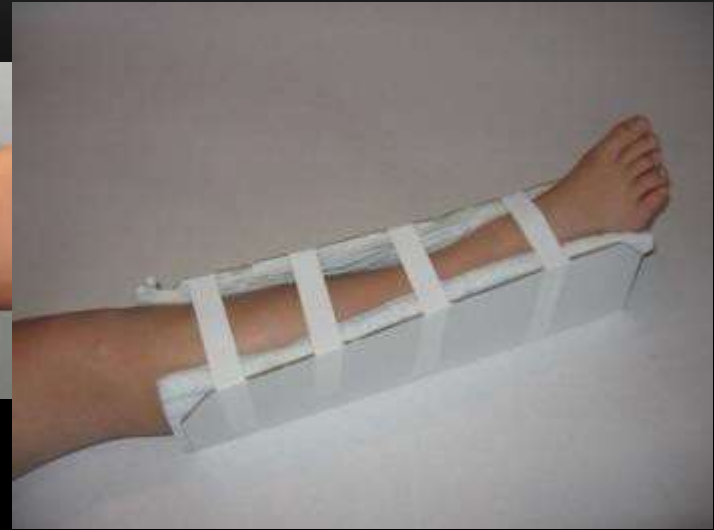
- Біль
  - набряк
  - Гематома
  - Порушення функції
-

НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА

- Зупинити кровотечу за наявності, та накласти асептичну пов'язку.
- Знеболити.
- Іммобілізація.
- За наявності шоку, протишокова терапія.
- Євакуація.

ІММОБІЛІЗАЦІЯ

ТЕРМІЧНІ ОПІКИ

- I ступінь (поверхнєве пошкодження, денатурація білка не виникає) — почервоніння, гіперемія;
- II ступінь (пошкодження не всієї товщі шкіри) — почервоніння та пухирі;
- III ступінь (пошкодження всієї товщі шкіри) — побіління, іноді обвуглення шкіри та глибших шарів.
- IV ступінь (пошкодження підлеглих тканин) — обвуглювання.

ДОПОМОГА

- Негайно зупинити контакт з джерелом опіку.
- Підставити місце опіку під проточну прохолодну воду. Тримати так упродовж 15-20 хвилин.
- Прикрити рану стерильною пов'язкою.
- Випити води, щоб зменшити інтоксикацію та уникнути зневоднення.
- За потреби випити знеболювальне.
- Профілактика гіпотермії.

ХІМІЧНІ ОПІКИ

ДОПОМОГА

- Необхідно якнайшвидше та ретельніше видалити зі шкіри хімічний агент.
- При опіках концентрованою кислотою уражену ділянку слід промити проточною холодною водою впродовж 10 хвилин.
- При опіках лугами їх також змивають водою.
- Після цього на обпечену поверхню накладають суху чисту пов'язку.
- Знеболити.
- Масивна інфузійна терапія за наявності шоку.